

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ НА ТЕКСТИЛНИ ИЗДЕЛИЯ И ОБЛЕКЛА

Какви са основните знаци, които стоят на етикета на всяко облекло и как да ги четем?

Обозначенията върху етикета на облеклата са следните:

Обозначение за размер, което се определя от обиколката на гърдите, разделена на две. Изключение правят мъжките ризи, при които размерът отговаря на обиколката на шията.

Обозначение за суровини. Когато плата е съставен от един компонент, върху етикета стои 100% и вида на материала. Ако е от няколко компонента, се посочва и процентното им съотношение.

Обозначение за поддръжка, което съдържа символи за:




гладене



пране (машинно или на ръка)

За центрофугиране не съществува отделен символ, но ако се изисква пране на ръка, изделието трябва да се завие в хавлиени кърпи и да се суши в легнало положение



сушене  (в сушилня за пране)

избелване



почистване (с перхлоретили)

Изделието може да има и **Еко-текс етикет**, което гарантира, че производствените процеси в съответното текстилно предприятие отговарят на определени изисквания за екологичното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Какво трябва да знаем за различните материали и как ни влияят те?
Текстилните материали се делят на **естествени** и **химични**. Химичните от своя

страна са **изкуствени и синтетични**. Синтетичните (които често клиентите погрешно наричат “изкуствени”) са тези, които съдържат в наименованието си представката “поли-”, като полиестерът например. Те се имат добра здравина, но често запарват. Препоръчително е да се използват в смес с естествени материали, които са с добри хигиенни свойства. Не бива да се безпокоим ако изделието е от изкуствени материали, като вискозата например, тъй като тя е на целулозна база и има хигиенни свойства подобни на естествени материали.

Кои са предпочитаните за носене и появяват ли се нови качествени материали?

Най-добре защитени от летните жеги ще се чувствате вероятно с **ленен панталон и памучна блуза**, тъй като и двата материала са естествени и държат прохладно. За студените зимни дни естествено най-добри са облеклата от **скъпи вълнени материали** с добри топлозащитни свойства. Клиенти, които не могат да понасят допира на вълна до тялото си обаче, спокойно могат да подберат смеси с ПАН влакна, който е обемен и приятен за носене.

Въпреки високата си цена, в света на модата все повече навлизат **екологичните материали** като екопамук, лен, коноп, рамия, коприва, бамбук, произведени с респект към природата.

Новите текстилни материали се използват предимно за специални защитни и негорими облекла и намират ограничено приложение за всекидневно облекло.

Сравнително нови са **Лиоцел-влакната**, които са разработени на вискозна база, и в сравнение с естествените памучни и ленени влакна например са по-меки, абсорбират по-голямо количество вода. Използват се за производство на висококачествено бельо и тениски, но изделията от тях естествено са с по-висока цена.

Как да различаваме качествените от некачествените материали?

Клиентите не бива напълно да вярват на етикети, на които пише 100% памук или вълна и облеклото е с много ниска цена. Когато избирате спално бельо например, не купувайте чаршафи с рехавя структура, тъй като след изпиране ще се свият чувствително. Не купувайте чорапогащи, които са били изложени на слънце, тъй като полиамида в състава им старее лесно и чорапогащите бързо ще се скъсат. Отново за чорапогащите- избирайте такива със съдържание на еластомерна нишка (еластан) около 12-14%. По-високият процент еластан увеличава излишно натиска върху краката.

Как да разпознаваме различните материали?


































Най-бързият метод е органолептичният (по опип и външен вид). За да бъде обаче правилно определен видът на материала, се изисква голям опит и тознания. При огромното разнообразие от текстилни влакна днес това става все по-трудно.

Един от бързите и сравнително точни начини е идентифицирането на вида на текстилния материал **чрез горене**. Памукът, ленът, вискозата са леснозапалими, горят бързо с миризма на горена хартия, след изгаряне оставят фина пепел. Вълната и естествената коприва са леснозапалими, самогасящи се, отделят миризма на горен косъм. Полиестерът е труднозапалим, от пламъка се свива, омеква и се топи, оставя неравномерно твърдо черно топче.

Полиамидът от пламъка се свива, топи се, гори със съскане, отделя ароматна миризма. Полиакрилонитрилът се запалва бързо, омеква и се топи, образувайки

черно трошливо топче, отделя сладникава миризма.

Как да поддържаме текстилни изделия от различни материали?

Материал	Пране	Гладене	Сушене	Почистване
памук	тъмни цветове 40°C цветно 60°C бяло 95°C	 при температура до 200°C с овлажняване	 с центрофугиране Изключение: платове етикетирани като склонни към свиваемост	
лен	цветно 60°C бяло 95°C	 при температура до 220°C с овлажняване	 с центрофугиране	
вълна	   при позволено машинно пране да се използва програма за вълна	 при температура до 150°C с пара или през овлажнен плат	 не в сушилня, да не се суши на директна слънчева светлина или върху директно нагряване	
Естествена коприна	  слаби перилни препарати, студено плакнене, добавка на малко оцет в последното плакнене	 при температура 120 - 150°C без да се гладят шевове, пара и вода могат да оставят петна	 не в сушилня, да не се суши на директна слънчева светлина	
вискоза				
Полиамид (ПА), nylon		 без пара	 	
Полиестер (ПЕ)				
ПАН		 без пара		

Полезен съвет: Може да оставите измачкано вълнено сако навън през нощта на закачалка. Ще го намерите “изгладено” на следващия ден, тъй като вълнените влакна имат висок процент еластична деформация поради къдравината си и под влияние на влагата навън облеклата от тях възвръщат предишното си състояние.

Как влияят върху тялото различните материали?

Памук – усеща се комфортно от кожата поради неговата финост и мекота.

Лен – ленените влакна са по-твърди от памучните.

Вълна – мекотата на вълната зависи от нейната финост. Агнешката и фината мериносова вълна са особено меки. Грубите вълнени влакна с диаметър на напречното сечение над 30 µm могат да дразнят кожата. Поради външния люспест слой и къдравина на вълнените влакна, изделията от тях задържат

голямо количество въздух, който съхранява топлината на тялото.

Естествена коприна – много приятна за носене поради нейната финост и мекота.

Полиестер – при платове за облекло се използват фините и меки влакна.

ПАН – изделията се отличават с голяма обемност, приятен мек опип и добри топлозащитни свойства.

Какви са недостатъците на синтетичните материали?

- ☞ имат силна склонност към пилингообразуване (образуват се топчета от преплетени и усукани краища на влакна по повърхността на изделието, които е трудно да бъдат отстранени и придават лош външен вид на изделието);
- ☞ ниска хигроскопичност (поради което запарват тялото);
- ☞ слаба устойчивост на топлина, светлина и атмосферни въздействия (например ПА);
- ☞ ниска електропроводимост (силно се наелектризират);
 - ☞ лесно се замърсяват (например ПЕ, ПАН);
 - ☞ трудно се изпират (например ПАН).

Имат ли предимства синтетичните материали?

- ☞ голяма здравина на опън (например ПЕ, ПАН);
- ☞ висока устойчивост на претриване (при ПА 40 пъти по-голяма в сравнение с памучните влакна);
- ☞ висока еластичност (което обуславя отличните показатели за немачкаемост);
- ☞ лесно поддържане на изделията (например ПА не се нуждае от гладене);
- ☞ изделията от ПЕ например въпреки, че бързо се замърсяват, са лесни за поддържане – лесно се изпират, бързо съхнат, лесно се гладят;
- ☞ ПЕ влакната например имат незначителна свиваемост, поради което изработените от тях изделия са с много добра стабилност на формата и размерите;
- ☞ изделията от синтетични материали са устойчиви на химични въздействия, микроорганизми и инсекти.

По какво се различават скъпите от евтините памучни платове?

Скъпите памучни платове са фини, изработени от пенирани преди от висококачествен дълговлакнест памук, получени по гребенна система за предене. При този вид предене е включен допълнителен процес решен за отпадане на късите влакна, което намалява рандемана и оскъпява продукта.

Оскъпяването може да е следствие от допълнителни облагородителни обработки за придаване на специални свойства:

- ☞ за по-висока здравина и блясък (мерсеризация);
 - ☞ обработки за немачкаемост;
- ☞ за лесно поддържане (easy-care) – по-бързо съхнене;
 - ☞ несвиваемост;
 - ☞ водоотблъскване.

Защо не се препоръчва да перем вълнени одеала?

Защото се затепват и вследствие на това геометричните размери на изделията намаляват по всички направления, което в случая има отрицателен ефект. Във влажна среда и при определена температура (30-45°) вълнените влакна при въздействие на външни сили се преместват, сближават и преплитат. При преустановяване на въздействието под влияние на еластичните сили влакната се стремят да възвърнат първоначалното си положение. Това движение се препяства от люспестия им външен слой – влакната се **затепват**.

Какво е характерно за плата „кенар“?

Канарът е памучен плат, в състава на който са включени две системи нишки-едните по-силно, другите по-слабо усукани. При последващата тъкането апретурна обработка, силно усуканите нишки се свиват и се получава характерния вълнообразен ефект. Кенарите са леки тъкани с площна маса 150-180 g/m².

Защо можем да носим и през лятото облекла от „студена вълна“?

“Студена вълна” е търговска марка на производител от Биела, Италия за фини вълнени тъкани с малка площна маса (210-270 g/m²), изработени от фини прежди (8-15 tex*2) и съответно фини влакна (напречно сечение 16-18 μm). Облеклата от такива тъкани изолират тялото от външните условия и го предпазват от летните горещини.

Какви съставки съдържат вредните багрила и как могат да навредят на човек, който ползва текстилни изделия, обагрени с тях?

Багрилата трябва да бъдат добре фиксирани и по време на експлоатация да са устойчиви на пот и мокро триене, да не се отделят нито в кожата, нито в перилните води. Вредни са металкомплексните багрила, които вече са забранени в Европа. Голяма част от азо-багрилата също са вредни, канцерогенни. Багрилата трябва да имат добър афинитет към плата, за да бъдат извлечени напълно. Препоръчват се само за изделия, които не са в пряк контакт с кожата. Когато се използват азо-багрила се поставят условия водите от производството да не се изхвърлят без пречиствателна станция.

Какви прахове за пране да ползваме? Рекламен трик ли са праховете за цветно пране?

Праховете за цветно пране са с ниско съдържание на алкали и в състава им липсват оптически избелители. Праховете със “сода ефект” са подходящи само за бяло пране. Препоръчва се внимателно да се чете етикета на праха преди употреба, където е указано за какви материали е подходящ.

Какви материали са подходящи за изработка на бански костюми?

Обикновено се използват смеси от полиамид и невисок процент еластомерна нишка - ликра, спандекс.

От какви материали се изработва „термобельото“ (за скиори например)?

От полиамид или полиестер с невисок процент еластомерна нишка.

a